

GRIGORE FLORESCU

La 19 iulie 1960, pe cînd se afla la șantierul său arheologic de la Turnu-Severin, a încetat din viață, răpus de un atac de congestie cerebrală, profesorul Grigore Florescu, un vrednic slujitor al științei arheologice și al studiilor clasice.

S-a născut la 12 februarie 1892 în comuna Poroina Mare (raionul Turnu-Severin, regiunea Oltenia), ca fiu al unui învățător rural. Și-a făcut liceul la Turnu-Severin. Ruinele evocatoare ale cetății Drobeta din acest oraș și ale podului lui Traian l-au atras spre studiul antichității romane, îndrumîndu-i gîndurile tinereții într-un mod hotărîtor. După ce și-a luat bacalaureatul, în 1912, s-a înscris la Facultatea de filozofie și litere din București, pentru a urma filologia clasică și istoria veche, ca elev al lui Vasile Pârvan. Studiile i-au fost întrerupte de anii războiului din 1916—1918, fiind grav rănit pe frontul Carpaților. Rămăs cu o invaliditate la mîna dreaptă, și-a reluat totuși activitatea de student, după demobilizare, obținînd licența în anul 1920. În același an a fost numit asistent la Muzeul Național de Antichități, iar în 1923 a trecut examenul de capacitate pentru învățămîntul secundar, devenind profesor la o catedră de limba latină de la liceul « Gh. Lazăr » din București.

A participat cu asiduitate la săpăturile începute de Vasile Pârvan la Histria, iar în 1924 și-a publicat prima lucrare științifică, referitoare la un miliar roman de la Seimeni, în Dobrogea, dovedind de la început remarcabile aptitudini pentru epigrafia latină. În același an i s-a încredințat, pe răspundere proprie, explorarea cetății Capidava, care avea să rămînă pînă la urmă principalul său șantier arheologic.

În toamna anului 1924, Vasile Pârvan l-a trimis în Italia, ca membru al Școlii Romine din Roma, unde a rămas pînă în 1926. Acolo a făcut studii minuțioase de arheologie romană, lucrînd în muzee și biblioteci, asistînd la cercetările privind topografia Lațului, la săpăturile de la Ostia, la lucrările de la Pompei. Roadele muncii sale din cei doi ani petrecuți în Italia au fost concretizate în două lucrări publicate în « Ephemeris Dacoromana »: una tratînd despre topografia orașului antic Aricia din Latium, cealaltă despre monumentele funerare din provincia Dacia Superior. După întoarcerea în țară, a fost numit asistent la Facultatea de Litere din București, cu însărcinarea specială de a preda epigrafia latină pe lingă catedra de Istorie antică. În toamna anului 1927 și-a trecut examenul de doctorat, la aceeași facultate, prezentînd ca teză

lucrarea menționată despre monumentele funerare. Era la numai câteva luni după moartea prematură a lui Vasile Pârvan, care încurajase realizarea acelei importante lucrări și o recomandase pentru doctorat.

Trecută perioada de pregătire și de primă afirmare științifică, Grigore Florescu și-a reluat în mod stăruitor săpăturile de la Capidava și ani de-a rândul le-a continuat, cu rezultate arheologice și epigrafice foarte bogate. Într-un timp a mai făcut cercetări și săpături în diverse alte localități, ca Cernavoda, unde a descoperit resturile unei cariere de piatră din epoca romană; Turnu-Măgurele, unde a explorat un cap de pod al limesului danubian; Răcari, unde a scos la iveală temeliiile unui important centru roman din Dacia Inferior; Vărădia, unde a cercetat ruinele castrului Arcidava.

În anul 1933 a fost numit, pe bază de concurs, conferențiar de epigrafie și antichități romane la Facultatea de Litere din București, post pe care l-a deținut până în 1949, când a fost încadrat la Institutul de arheologie al Academiei R.P.R.

Activitatea sa în cadrul acestui Institut s-a dovedit foarte rodnică. A condus, în afară de vechiul său șantier de la Capidava, cercetarea castrului romane de la Bumbăești și Mălăiești și a participat cu un rol de seamă la întinsele explorări de la Histria. A publicat o temeinică monografie despre rezultatele cercetărilor sale de la Capidava, precum și numeroase alte lucrări de caracter arheologic. A colaborat efectiv la marea culegere de inscripții antice de pe teritoriul R.P.R. pe care o pregătește Institutul nostru, predând pentru tipar două fascicule, cu privire la Capidava și Drobeta. Chiar după ce a ieșit la pensie, în 1957, a continuat să-și dea o neobosită contribuție la activitatea generală a Institutului, executându-și cercetările pe teren, publicând studii în periodicele Institutului, prezentând comunicări, lucrând la valorificarea materialelor rezultate din săpături. Pentru contribuția sa la monografia săpăturilor de la Histria, Academia R.P.R. l-a distins, în 1956, cu premiul « Ștefan Gheorghiu ».

Grigore Florescu a fost un cercetător productiv. Lucrările sale publicate se remarcă prin caracterul inedit al materialului de bază, prin sobrietatea și probitatea metodei de cercetare și expunere, prin valoarea interpretărilor, care adesea reprezintă bunuri definitiv cistigate pentru știință. Numele lui Grigore Florescu va fi totdeauna legat de frumoasa cetate de la Capidava, pe care el a scos-o la lumină cu o străduință plină de răbdare și de pasiune, de studiul monumentelor funerare de pe întinsul întregii Dacii, de reconstituirea și comentarea a nenumărate inscripții latine, de primele încercări de tratare justă a delicatelor probleme referitoare la Muntenia romană și de atâtea alte enigme științifice, care, sub pana și sub hîrlețul său, au căpătat începuturi de rezolvare sau chiar soluții depline.

A fost un specialist prin excelență. A căutat să se ferească de ispita de a se dispersa în domenii prea variate. Pentru a se concentra cât mai mult asupra anumitor probleme, și-a limitat specialitatea la civilizația romană, și din aceasta, numai la domeniul arheologic și la cel epigrafic. E un exemplu lăudabil efortul său de a aplica la explorarea monumentelor clasice practica cercetării stratigrafice minuțioasă, atât de dezvoltată în arheologia stațiunilor din epocile primitive.

Până în ultimul moment al vieții el a rămas un pasionat arheolog de teren. De curind începuse cercetări în castrul Drobeta de la Turnu-Severin, spre care se simțea atras nu numai prin preocupările sale științifice, dar și prin amintirile dragi ale anilor de liceu, martori ai primului său entuziasm pentru studiul antichității. La vîrsta de 68 de ani pe care îi împlinise, era încă viguros și promitea să mai fie de folos științei, mulțumit că, în sfîrșit, putea să se dedice cercetării unui centru roman din ținutul său natal. Dar moartea avea să-i dezmetă prea devreme aceste speranțe, lovindu-l năprasnic atunci cînd, prins în avîntul muncii, o aștepta mai puțin.

Grigore Florescu a căzut la datorie, ca un maestru de epigrafie și de arheologie romană, tocmai în acea localitate unde, ca școlar, cu peste o jumătate de veac mai înainte, învățase pentru înția oară să desprindă înțelesul cuvintelor latine de pe documentele de piatră ale trecutului îndepărtat.

Cu Grigore Florescu a plecat dintre noi ultimul reprezentant al acelei serii de cercetători care, îndrumați de Vasile Pîrvan, încă înainte de primul război mondial, puseseră bazele școlii arheologice moderne din România. El lasă amintirea unui cercetător de merit, căruia știința îi datorează contribuții valoroase. În inimile aceluia care l-au cunoscut și cu care a conlucrat va stăru totdeauna regretul pentru pierderea unui tovarăș destoinic și stimat.

Îi aducem un suprem salut prin formula lapidară a inscripțiilor, pe care el de atîtea ori a descifrat-o pe atîtea lespezi străbune:

Opto sit tibi terra levis!

BIBLIOGRAFIE

1. Noi descoperiri arheologice la Seimenii Mari, in BCMI, XVII, 1924, p. 88—90.
2. Aricia: studio storico-topografico, in ED, III, Roma, 1925, p. 1—57.
3. Arcul de triumf al lui Constantin cel Mare, București, 1927, 79 pp.
4. I monumenti funerari romani della « Dacia Superior », in ED, IV, Roma, 1930, p. 72—148.
5. Castrul roman de la Răcari-Dolj, Craiova, 1931. « Institutul de arheologie olteană », memoriul I, 28 p.
6. Fouilles et recherches archéologiques à Calachioi (Capidava ?) en 1924 et 1926, in Dacia, III—IV, 1927—1932, p. 483—15.
7. Castrul roman Drobeta (T. Severin): Cercetări și săpături arheologice din 1931, in RIR, III, 1933, p. 32—53.
8. Monumentum epigraphicum ineditum e Scythia Minore, in volumul În Memoria lui Vasile Pârvan, București, 1924, p. 134—137.
9. Le camp romain de Arcidava (Vărădia): Fouilles de 1932, in Istros, I, 1, 1954, p. 60—72.
10. Monuments épigraphiques inédits de Capidava, in Istros, I, 2, 1934, p. 249—261.
11. Descoperiri arheologice în Constanța și monumente antice inedite din Muzeul regional al Dobrogei, in AnD, XV, 1934, p. 115—128.
12. Cariera română de la Cernavoda, in AnD, XVII, 1936, p. 33—46.
13. Monumente antice din Muzeul regional al Dobrogei, in AnD XVII, 1936, p. 127—135.
14. Fouilles archéologiques de Capidava: 1928—1936, in Dacia, V—VI, 1935—1936, p. 351—386.
15. Monuments antiques du Musée régional de la Dobrogea à Constanța, in Dacia, V—VI, 1935—1936, p. 423—433.
16. Turnul antic de la Turnu-Măgurele (Cercetări arheologice din 1936), in volumul Omagiu lui Constantin Kirilescu, București, 1937, 12 pp.
17. Römischer Steinbruch bei Cernavoda, Rumänien, in Germania, XXI, Frankfurt a.M., 1937, p. 108—113.
18. Contribuția descoperirilor arheologice la cunoașterea trecutului Dobrogei (Scythia Minor), in Pontice, I, 2, Constanța, 1939, p. 34—38.
19. Monumenti inediti del Museo regionale della Dobrogea (Constanța), in Dacia, VII—VIII, 1937—1940, p. 293—297.
20. Fouilles archéologiques de Capidava: 1937—1940, in Dacia, VII—VIII, 1937—1940, p. 293—297.
21. Două monumente epigrafice în legătură cu problema continuității, in RIR, X, 1940, p. 164—173.
22. I monumenti funerari romani della Dacia Inferiore, București, 1942. « Biblioteca Muzeului Național de Antichități din București », I, 66 pp.
23. Monumenti antichi di Durostorum, in Dacia, IX—X, 1941—1944, p. 427—430.
24. Le problème de la première division de la Dacie, in Balcania, VII, I, 1944, p. 45—55.
25. Capidava, in volumul În Amintirea lui Constantin Giurescu, București, 1944, p. 249—261.
26. Cetatea Turnu, in RIR, XV, 1945, p. 432—464.
27. Un nou document privitor la flota română de pe Dundrea Moesică, in RIR, XVI, 1946, p. 10—17.
28. Capidava in epoca migrațiilor, in RIR, XVI, 1946, p. 325—343.
29. Les fouilles archéologiques de Capidava: 1940—1945, in Dacia, XI—XII, 1945—1947, p. 209—220.
30. Apulum, Alba Iulia, 1947. Retipărită in Apulum, III, 1947—1949, p. 162—169.
31. Săpăturile arheologice de la Capidava (1948), in Studii: Revistă de știință și filosofie, II, I, 1949, p. 130—131.
32. Une nouvelle inscription concernant la famille des Coccei de Capidava, in volumul Sbornik Gavril Kačarov (Serta Katzaroviana), I, Sofia, 1950 (Izvestiia-Institut, XVI), p. 285—290.
33. O nouă inscripție referitoare la familia Cocceilor de la Capidava, in SCIV, I, 2, 1950, p. 126—138.
34. Un nou document epigrafic referitor la teritoriul de la nordul Durdrii moesice, in SCIV, II, 2, 1951, p. 125—135.
35. Sisteme constructive romane la Histria, in SCIV, IV, 3—4, 1953, p. 597—609.

36. Contribuții la volumul colectiv *Histria: Monografie arheologică*, I, București, 1954, p. 66–95; 99–162; 285–292; 293–324; 350–352; 352–357.
 37. O inscripție inedită din fosta colecție a prof. dr. Fr. Rainer, în *SCIV*, VI, 1–2, 1955, p. 331–332.
 38. *Săpăturile arheologice de la Măldiești* (în colaborare cu Exspectatus Bujor), în *SCIV*, VI, 1–2, 1955, p. 271–279.
 39. O piatră de hotar de la *Capidava*, în *SCIV*, VIII, 1957, p. 317–321.
 40. *Săpăturile de salvare de la Bumbești* (r. Tg. Jiu, reg. Craiova) (în colaborare cu Exspectatus Bujor și Ana Matrosenco), în *Materiale*, IV, 1957, p. 103–118.
 41. *Einige neue Beobachtungen über den Donaulimes entlang der Dobrudscha*, în *Dacia*, N.S., I, 1957, p. 237–244.
 42. Recenzie despre G. Lugli, *La tecnica edilizia romana*, I, Roma, 1957, în *SCIV*, IX, 1, 1958, p. 230–232.
 43. *Contribution à l'éclaircissement du problème du médaillon dans l'art gréco-romain*, în volumul *Hommages à Waldemar Deonna*, Bruxelles, 1957, p. 220–225.
 44. Două documente epigrafice în legătură cu organizarea quasi-municipală a comunelor rurale (territoria) romane, în *SCIV*, IX, 2, 1958, p. 337–348.
 45. Cu privire la lectura unor inscripții de la Turnu-Severin, în *SCIV*, IX, 2, 1958, p. 421–423.
 46. *Capidava: Monografie arheologică* (în colaborare cu R. Florescu și P. Diaconu), I, București, 1958, 265 pp.
 47. *Capidava: Raport asupra activității arheologice din 1956*, în *Materiale*, V, 1959, p. 555–559.
 48. *Săpăturile arheologice de la Capidava (1957)* (în colaborare cu R. Florescu), în *Materiale*, VI, 1959, p. 617–627.
 49. *Problema castrelor romane de la Măldiești, Drajna de Sus și Pietroasa*, în volumul *Omagiu lui Constantin Daicoviciu*, București, 1960, p. 225–232.
 50. *Deux tablettes nouvelles des Cavaliers danubiens*, în volumul *Hommages à Léon Hermann*, Bruxelles, 1960, p. 369–373.
 51. *Săpăturile arheologice de la Capidava (1958)* (în colaborare cu R. Florescu și Gloria Ceacalopol), în *Materiale*, VII, 1961, p. 571–579.
 52. *Săpăturile arheologice de la Capidava (1959)* în *Materiale*, VIII (sub tipar).
 53. *Săpăturile arheologice de la Turnu-Severin (1959)*, în *Materiale* VIII (sub tipar).
 54. *Săpăturile arheologice de la Drobeta, 1960* (în colaborare cu M. Davidescu și R. Florescu), în *Materiale*, X (în pregătire).
 55. Fasciculele pentru *Capidava, Muntenia și Oltenia din Culegerea de inscripții antice de pe teritoriul R.P.R.* (în pregătire).
 56. Diverse recenzii în periodicele *Dacia*, *Istros*, *RIR*, *SCIV*.
-

- RÉ — *Revue des Études Grecques.*
RÉL — *Revue des Études Latines.*
RPAN — *Revista de Preistorie și de Antichități Naționale, București, I—IV, 1937—1940.*
SA — *Советская археология.*
SCIV — *Studii și cercetări de istorie veche, București.*
SHA — *Scriptores Historiae Augustae.*
SMIM — *Studii și Materiale de Istorie Medie.*
Vjesnik-Split — *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku.*
WiadArch — *Wiadmosci Arheologiczne.*
WPZ — *Wiener Prähistorische Zeitschrift.*

Pentru a vă asigura o colecție completă și primirea la timp a revistei, reînnoiți abonamentul dv. pentru anul 1962.

ABONAMENTELE SE FAC LA OFICIILE POȘTALE, AGENȚIILE POȘTALE, FACTORII POȘTALI ȘI DIFUZORII VOLUNTĂRI DIN ÎNTREPRINDERI ȘI INSTITUȚII.

E R A T Ă

<u>Pag.</u>	<u>rîndul</u>	<u>în loc de:</u>	<u>se va citi:</u>
287	10, de jos	западных	Восточных
354	6, de sus	„aparență comică...	„apariție comică...
412	col. 1; 4, de sus	J. Kostrzeroski (1946); E. Petersen (1929)...	J. Kostrzewski (1946), spre deosebire de E. Petersen (1929) și H. Preidel (1940)

c. 534 (SCIV 2/1961)

Din

STUDII ȘI CERCETĂRI DE ISTORIE VECHĂ

au apărut:

- anul I, 1950, 2 n-re (a 5 lei);
- anul II, 1951, 2 n-re (a 5 lei);
- anul III, 1952 (8 lei);
- anul IV, 1953, 4 n-re (2 n-re duble a 5 lei);
- anul V, 1954, 4 n-re (2 n-re duble a 6 lei);
- anul VI, 1955, 4 n-re (2 n-re duble a 6 lei);
- anul VII, 1956, 4 n-re (2 n-re duble a 8 lei);
- anul VIII, 1957, 4 n-re (nr. cvadruplu, 16 lei) (epuizate);
- anul IX, 1958, 2 n-re (a 12 lei);
- anul X, 1959, 2 n-re (a 12 lei);
- anul XI, 1960, 2 n-re (a 12 lei);
- anul XII, 1961, 2 n-re (a 12 lei).

Numerele se pot comanda, direct sau prin poștă, prin

LIBRĂRIA ACADEMIEI R.P.R.

București, Calea Victoriei nr. 27

Numerele curente se găsesc de vânzare la orice librărie științifică din țară.

Abonamentele se fac la oficiile poștale prin factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Pentru străinătate, cererile de numere izolate sau de abonamente se fac prin Întreprinderea de stat pentru comerț exterior « CARTIMEX » I.S.C.E., str. Aristide Briand nr. 14, sau Casața poștală 134-135, București.